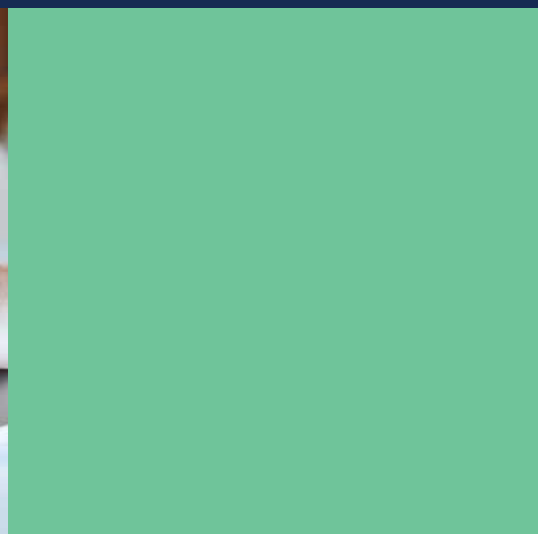
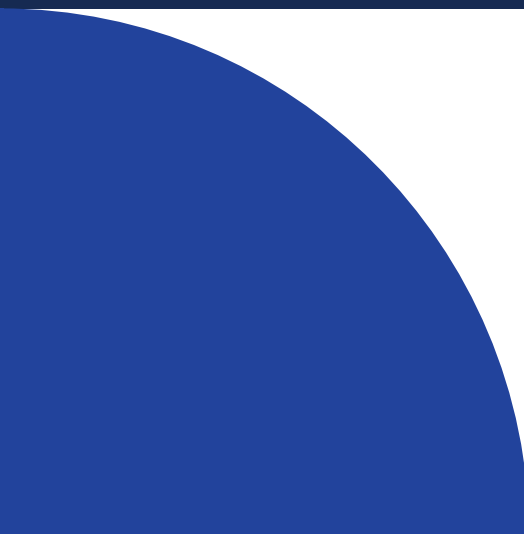

ID-tyveriundersøkelsen 2022:

ID-TYVERI RAMMER FORSATT MANGE – BEHOV FOR FLERE TILTAK OG ØKT KUNNSKAP

NorSIS

Innledning

UTVIKLINGEN GÅR I FEIL RETNING – FLERE TILTAK MÅ PÅ PLOSS

Antallet nordmenn som har blitt utsatt for ID-tyveri, er relativt uendret over de siste 11 årene. Årets undersøkelse forteller imidlertid at færre benytter seg av de mulighetene som finnes for å stoppe de kriminelle. Det viser at det er behov for flere tiltak.

I undersøkelsen som Skatteetaten og NorSIS har fått utført, svarer 3,4 prosent av de spurte over 18 år, tilsvarende 150 000 nordmenn, at de har blitt rammet av ID-tyveri i løpet av de siste to årene.

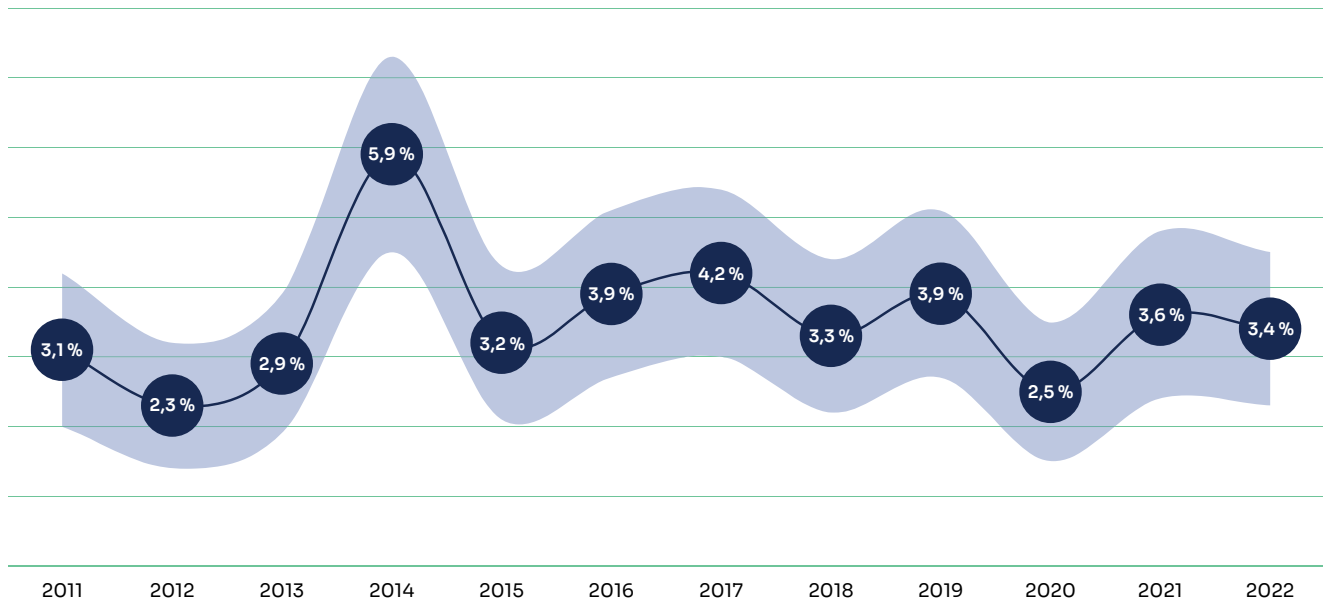
ID-tyveri er definert som «uberettiget bruk av både stjålet og fiktiv identitet, med forsett å oppnå en økonomisk vinning for seg selv eller andre, eller å påføre tap eller ulempe for andre.»

Svært belastende for dem som rammes

Det er unødvendig mange som får identiteten misbrukt i Norge, og det oppleves svært belastende for dem som rammes. Antall tyverier viser at det er for enkelt å kjøpe varer og tjenester i andres navn. Det er også for enkelt å utgi seg for å være en annen i sosiale medier og senere misbruke denne identiteten til å oppnå økonomisk vinning.

Samtidig ser vi at antall ID-tyverier ikke har økt gjennom pandemiperioden. Dette til tross for økt bruk av digitale tjenester og økt risiko for å bli utsatt for ID-tyveri.

Historisk utvikling

Kurven i midten viser andelen i den representative undersøkelsen som oppgir de har vært utsatt for ID-tyveri. Det lyseblå området viser feilmarginene* i undersøkelsen. Det betyr at tallet på rundt 150 000 nordmenn som oppgir de har vært utsatt for ID-tyveri i løpet av de siste to årene i 2022 (tilsvarende 3,4 %), kan være så høyt som nærmere 200 000 (tilsvarende 4,5 %) eller rundt 100 000 (tilsvarende 2,3 %).

Rammer alle – mest utbredt ved netthandel og i sosiale medier

NorSIS mener det er behov for flere tiltak for å redusere antallet og omfanget av ID-tyverier.

Skatteetaten ser en økende trend der stjålne, falske og fiktive ID-er blant annet benyttes for å begå skatte- og arbeidslivskriminalitet.

Myndigheter og offentlige instanser har et felles ansvar for å møte denne utfordringen. Vi trenger tiltak som trykker enkeltpersoner

på at identiteten deres ikke misbrukes. Det er tilsvarende behov for løsninger som gjør at virksomheter og andre samfunnsaktører kan være sikre på identiteten til dem de er i kontakt med.

I denne rapporten beskriver vi situasjonen rundt ID-tyverier slik den er i dag, utviklingen de siste 11 årene, rådene for å unngå å bli utsatt for dette og i hvilken grad nordmenn følger disse.

Kapittel 1

DE VANLIGSTE FORMENE FOR ID-TYVERIER: NETTHANDEL, SVINDEL OG SVERTING I SOSIALE MEDIER

50 000 nordmenn opplevde å bli utsatt for ID-tyveri i forbindelse med netthandel de to siste årene, men det er ID-tyverier der målet er å svarte og svindle i sosiale medier, som øker mest.

Ifølge undersøkelsen* utgjorde ID-tyveri i forbindelse med netthandel 38 prosent av alle ID-tyverier de to siste årene. Det tilsvarer rundt 50 000 nordmenn og er den vanligste identitetskrenkelsen.

40 000 har opplevd ID-tyveri i sosiale medier

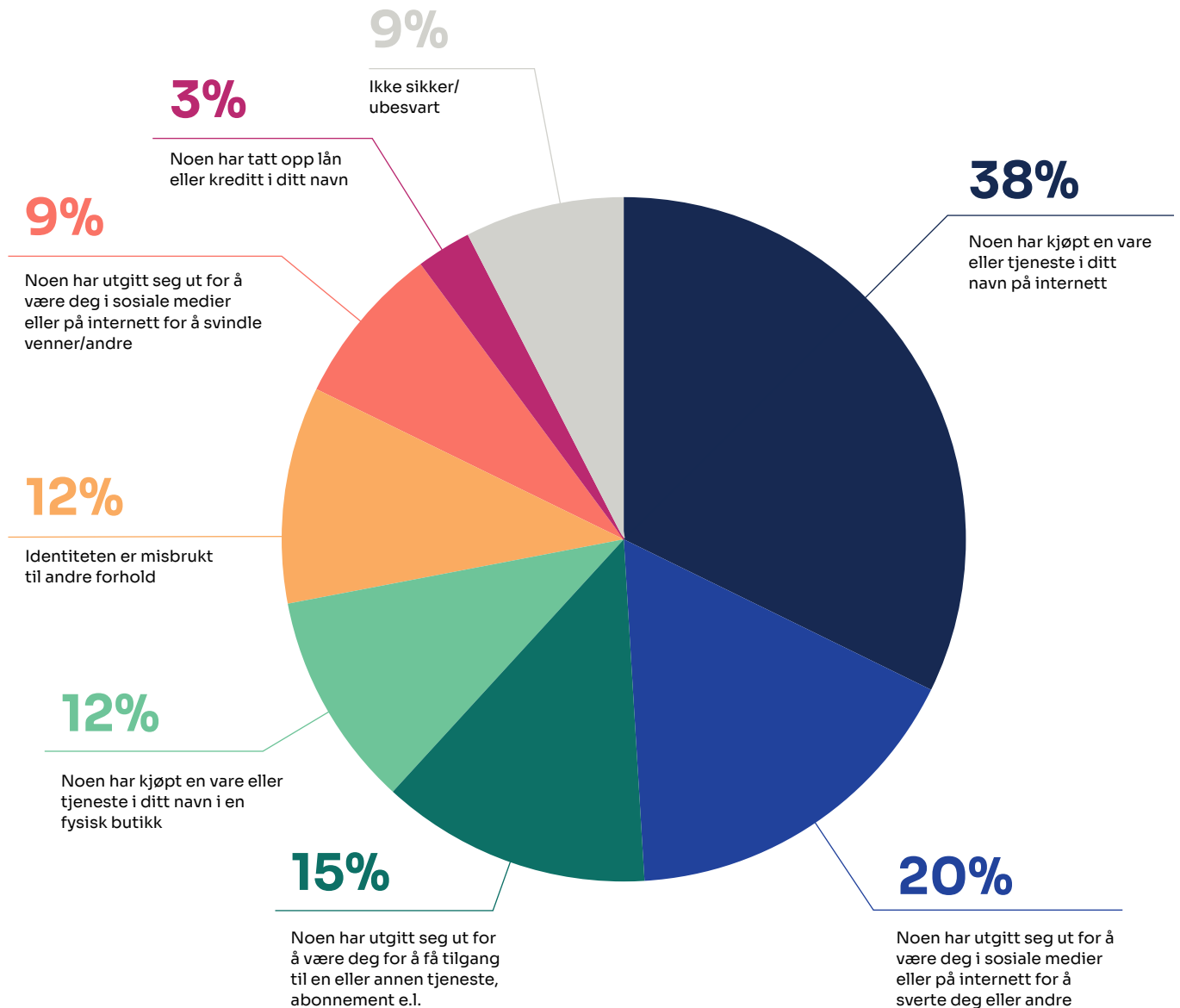
Dernest følger ID-tyveri i sosiale medier, enten for å svarte eller svindle venner/andre. 29 prosent av alle som har vært utsatt for ID-svindel de to siste årene, har opplevd dette. Det tilsvarer rundt 40 000 nordmenn.

Mens misbruk av andres identitet i forbindelse med netthandel har det samme omfanget som i fjor, er det stadig flere som forteller at andre har stjålet identiteten deres i sosiale medier.

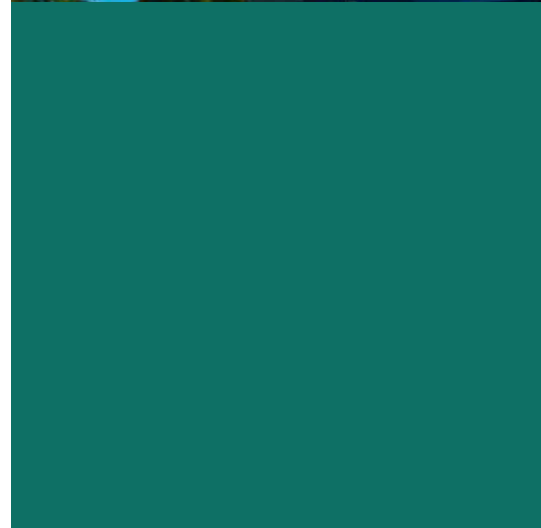
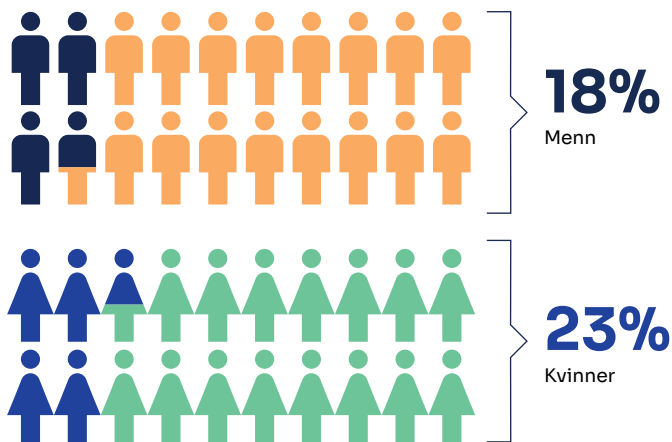
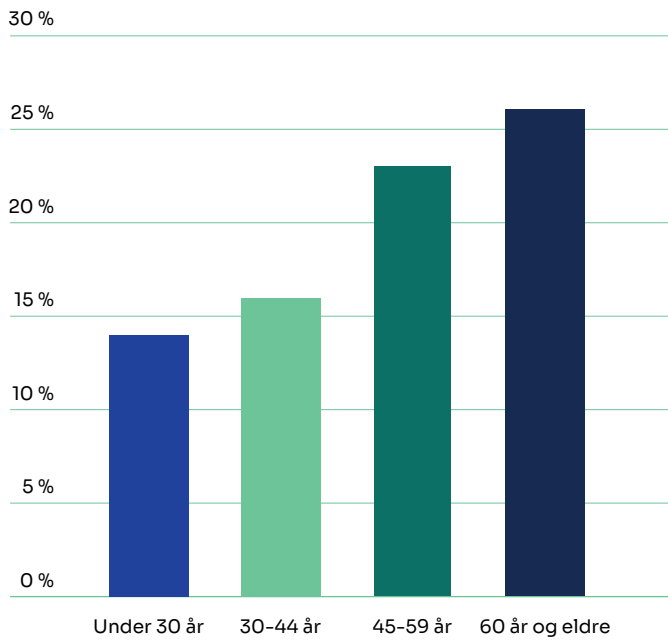
Tre prosent av de spurte oppgir at det er tatt opp lån eller kreditt i deres navn. Her er det ingen endring i antall sammenlignet med fjoråret.

ID-tyveri rammer kvinner og menn i alle aldre likt.

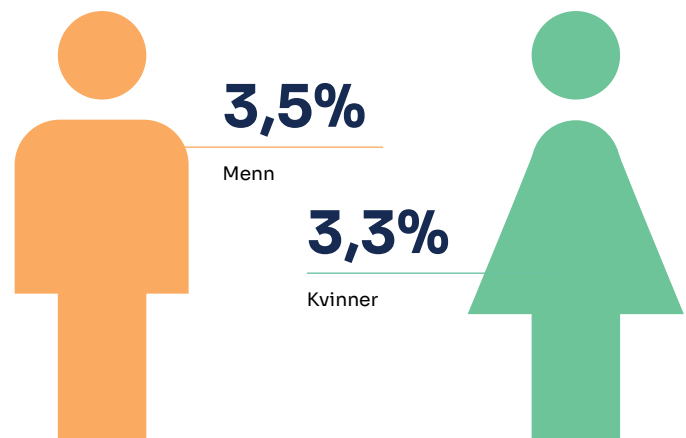
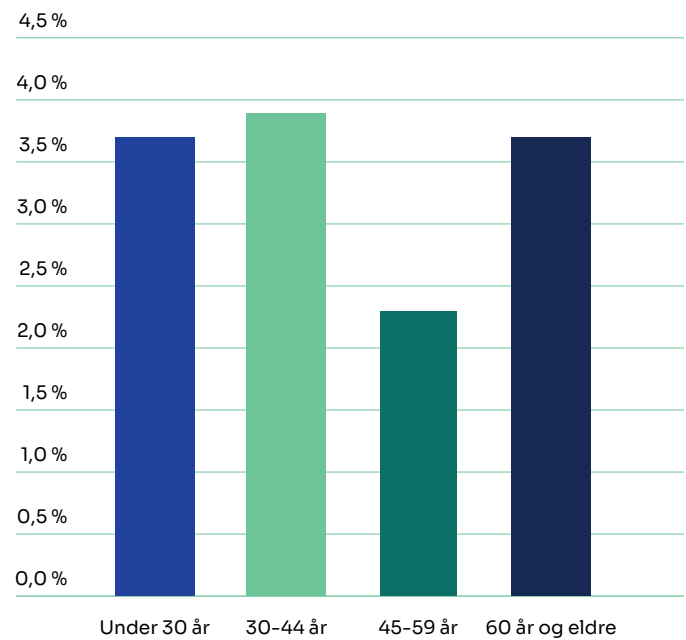
På hvilken måte ble din identitet misbrukt?

Hvem er bekymret for å bli utsatt for ID-tyveri?

Har du i løpet av de siste to årene blitt utsatt for ID-tyveri?

Kapittel 2

Slik sikrer vi oss mot ID-tyveri: Mange følger rådene, men fortsatt stort behov for kunnskap og tiltak

Nordmenn er like bekymret for å bli utsatt for ID-tyveri som tidligere år. På tross av dette er det en tendens til at færre tar de forholdsreglene som faktisk bidrar til redusert risiko.

Nesten 1 av 5 nordmenn er bekymret eller svært bekymret for ID-tyveri. Antallet har holdt seg relativt stabilt over flere år. Ikke helt uventet er graden av bekymring noe høyere i gruppen med dem som allerede har blitt rammet.

Det er også en tendens til at bekymringen er høyere blant kvinner enn menn, og blant dem over 45 år.

Selv om det overordnede bildet er at et stort flertall ser ut til å være opptatt av sin egen sikkerhet og tar i bruk anbefalte tiltak, er det også en bekymringsfull nedgang i bruken av flere enkelttiltak.

Færre sikrer sine digitale brukerkontoer

Spesielt bruken av totrinnsbekreftelse og/eller sterke og ulike passord for å sikre egne brukerkontoer (sosiale medier/e-post) har gått signifikant ned fra i fjor. Mens det i 2020 var 77 prosent som oppga at de sikret sine kontoer på denne måten, er tallet 71 prosent i årets undersøkelse. Spesielt de eldre har blitt mindre flinke å benytte dette viktige sikkerhetstiltaket.

Årets undersøkelse* viser også at færre tar i bruk viktige tiltak som å sjekke brev med melding om kredittsjekk (ned fra 79 prosent i fjor til 75 prosent i år), og være bevisste på hvor mange kort og personopplysninger de har med seg i lommebok og vesker (ned fra 73 prosent i fjor til 67 prosent i år).

Sikring av brukerkontoer ved bruk av totrinnsbekreftelse og et bevisst forhold til hvor du legger igjen personopplysninger, reduserer risikoen for å bli utsatt for ID-tyveri markant.

Bare 1 av 3 anmelder

For å begrense skadene ved ID-tyveri er det viktig å anmelde saken til politiet. Likevel viser årets undersøkelse at bare 1 av 3 velger å anmelde. Denne lave andelen har vært stabil over flere år. Blant de vanligste grunnene for ikke å anmelde er at misbruket ble fanget opp av stedet der identiteten ble forsøkt misbrukt, og at ofrene derfor ikke så noen hensikt i å anmelde. Flere oppgir også at de ordnet opp selv, eller mente at forholdet ikke var alvorlig nok til å anmelde.

1 av 5

er svært bekymret eller bekymret for å bli rammet av ID-tyveri. Kvinner og eldre bekymrer seg noe mer.

32%

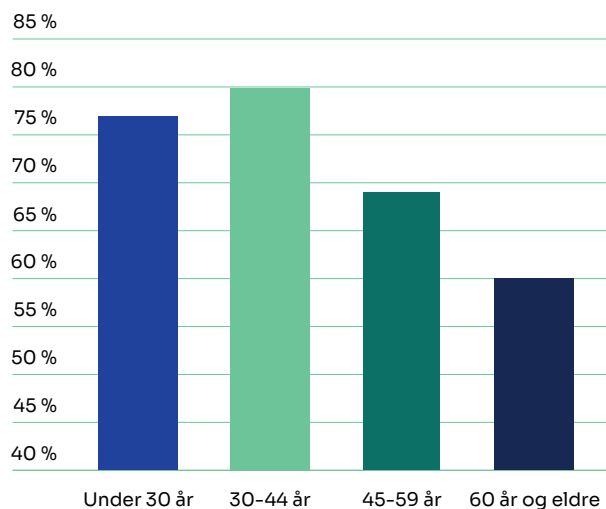
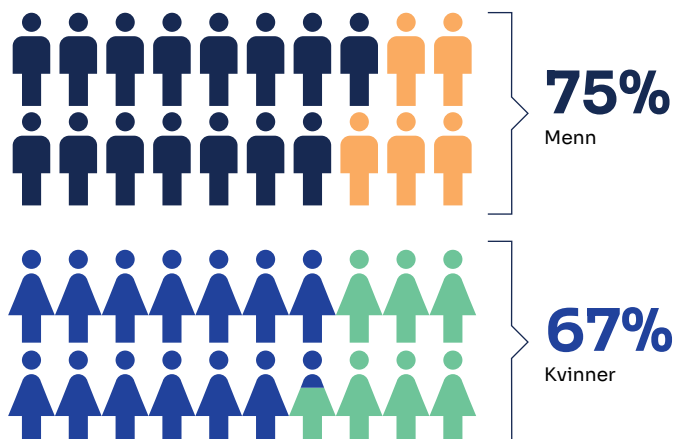
av dem som ble utsatt for ID-tyveri, anmeldte til politiet.

Gjør du noen av følgende konkrete tiltak for å unngå ID-tyveri i hverdagen?

Svarene er rangert fra de mest vanlige til minst vanlige tiltakene.

1. Lar være å oppgi personopplysninger eller annen personlig informasjon til ukjente over internett, telefon eller e-post
2. Legger ikke inn personopplysninger eller annen personlig informasjon på sider du kommer til ved å klikke på lenker i e-post, sms, sosiale medier eller andre kilder
3. Sikrer dine brukerkontoer med totrinnsbekreftelse der dette er mulig og er bevisst på sterke og ulike passord
4. Legger ikke igjen personopplysninger eller annen personlig informasjon hos bedrifter du ikke synes du vet nok om
5. Sjekker brev angående kredittsjekk dersom du ikke umiddelbart vet hvorfor dette er gjennomført
6. Har digital postboks
7. Er bevisst på hvilke og hvor mange kort og personopplysninger du har med deg i lommebok og vesker

Sikrer dine brukerkontoer med totrinnsbekreftelse der dette er mulig og er bevisst på sterke og ulike passord

Kapittel 3

HØY TILLIT TIL DET OFFENTLIGE, LAVEST TIL VAREHANDELEN

Samtidig som nordmenn har høy tillit til at det offentlige utfører grundig identitetskontroll, er flere enn tidligere positive til bruk av biometriske data for å sikre sine folkeregistrerte opplysninger.

Nesten 9 av 10 nordmenn har tillit til at det offentlige gjennomfører en grundig identitetskontroll ved bestilling av pass, når vi henvender oss til offentlige etater som NAV, Skatteetaten eller er i dialog med helsesektoren eller utdanningsinstitusjoner.

Lavest tillit til at identitetskontrollen blir utført grundig, oppstår i forbindelse med oppretting av delbetaling i butikk (41 prosent), ved henting av forhåndsbetalte varer i butikk (57 prosent) og ved netthandel (58 prosent).

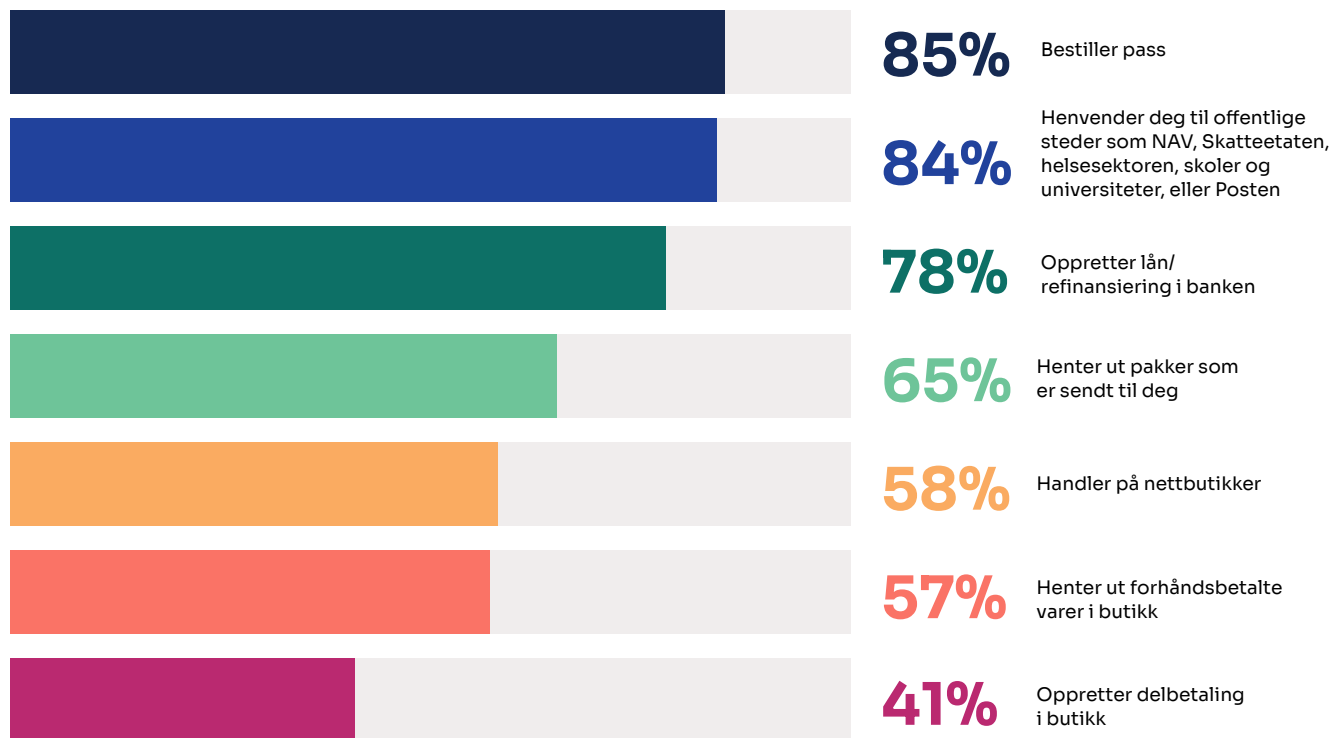
Yngre har større tillit til identitetskontrollen enn de eldre. Dette er spesielt synlig ved netthandel, hvor hele 70 prosent av de yngre har tillit til identitetskontrollen, mot bare 46 prosent av de eldre.

Flere er positive til å bruke biometriske data for sikker identifisering

For å bekrefte en identitet benyttes det i dag både passord og PIN-koder. Biometri, som for eksempel et ansiktsfoto eller fingeravtrykk, kan også være en måte for sikker bekreftelse av identitet. I årets undersøkelse* er det flere enn tidligere (49 prosent) som er positive til bruk av biometriske data for å sikre folkeregistrerte opplysninger sammenliknet med i fjor (36 prosent).

Skatteetaten ser på løsninger der biometri utgjør en sikker kobling mellom en person og den folkeregistrertes fødsels- eller d-nummer, den digitale identiteten og ID-kort. Det betyr at ingen andre enn deg kan få et nasjonalt ID-kort knyttet til akkurat dine opplysninger,

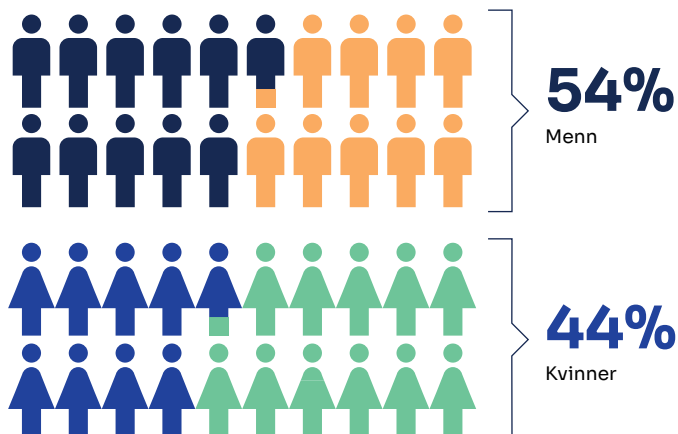
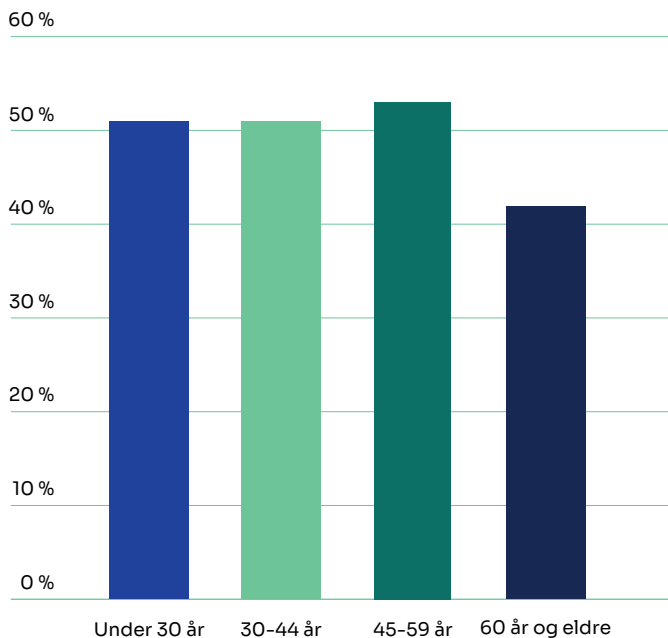
Har du tillit til at ID-kontrollen som utføres, gjøres grundig nok når du ...

fordi opplysningene og ID-kort er koblet til hverandre gjennom den biometriske informasjonen som er registrert.

På den måten kan man være helt sikker på at personen som identifiserer seg, er den samme som på ID-kortet.

Er du positiv til at biometriske data som for eksempel ansiktsfoto kan benyttes for å sikre dine folkeregistrerte opplysninger?

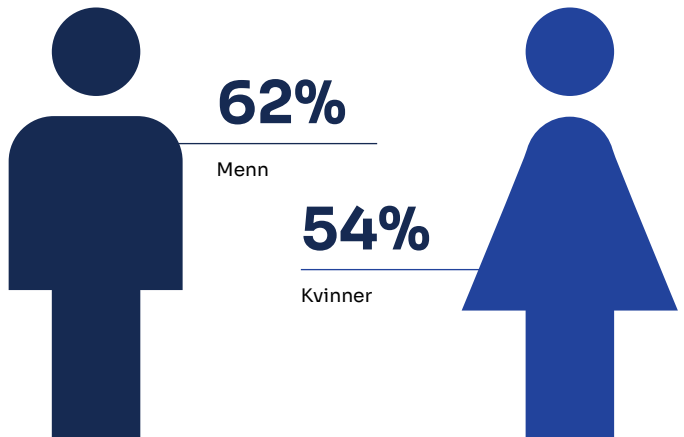
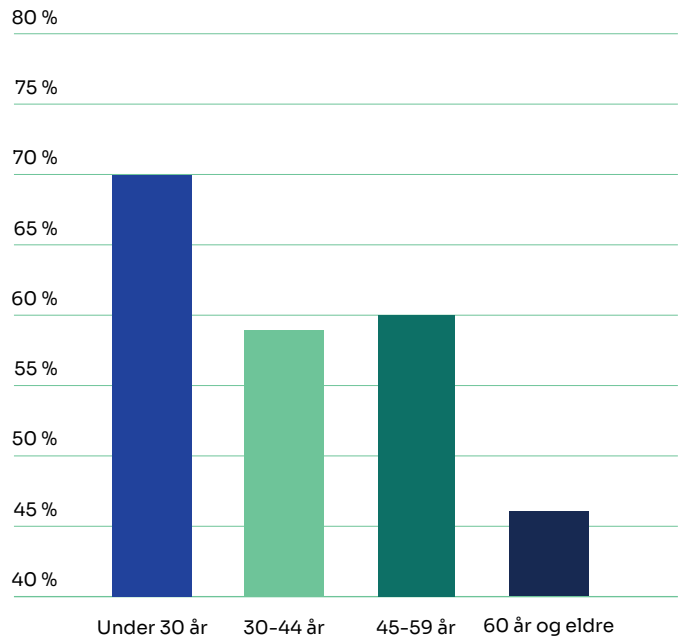

49%

er positive til at biometriske data som ansiktsfoto knyttes til folkeregistrerte opplysninger

Har du tillit til ID-kontrollen som gjøres ved netthandel?

Kapittel 4

FAKTA OG FORHOLDSREGLER: SÅNN FOREBYGGER DU ID-TYVERIER

Hvis du følger disse enkle rådene, reduserer du risikoen for å bli utsatt for ID-tyveri.

1 av 3 nordmenn er ikke bevisst på hvor mange kort og personopplysninger de har med seg i lommebok og vesker.

HUSK!

Summen av personinformasjon som du mister kontroll på, kan misbrukes til å stjele din identitet.

3 av 10 nordmenn sier de ikke bruker totrinnsbekræftelse eller er bevisste på sterke og ulike passord.

HUSK!

Dette er et viktig verktøy for å hindre at kriminelle får tilgang til eller tar over din e-postkonto.

1 av 5 nordmenn legger igjen personopplysninger på sider de kommer til etter lenkeklikk i e-post, SMS, sosiale medier eller andre kilder.

HUSK!

Aldri oppgi personlig informasjon til ukjente over e-post uten at det er du selv som har startet prosessen.

1 av 4 nordmenn sjekker ikke gjenpartsbreve ved kredittsjekk.

HUSK!

Dette kan være et tidlig tegn på at noen benytter din ID for å ta opp lån.

1 av 4 nordmenn har ikke digital postkasse.

HUSK!

Bruk av digitale postbokser som Digipost, avtalegiro og e-faktura gjør at risikoen for at noen stjeler personopplysninger fra din fysiske postkasse, er langt mindre.

Dette gjør du hvis du har blitt utsatt for ID-tyveri:

For å begrense skadene er det viktig at du nå handler raskt!

- 1.** Få oversikt over hva som har skjedd. Hva er forsvunnet av informasjon/identitet og hvor?
- 2.** Anmeld til politiet. Da har du dokumentasjon på at noe kriminelt har skjedd.
- 3.** Steng alle bankkonti som har blitt utsatt for uautoriserte disposisjoner. Be om skriftlig bekreftelse på dette.
- 4.** Be om frivillig sperring av kreditt hos kredittopplysningsbyråene. (Få kontaktinformasjon her: nettvett.no)
- 5.** Følg nøye med på postgangen din. Vurder å sperre deg mot uønsket adresseendring på posten.no.
- 6.** Kontakt forsikringselskapet ditt. Mange har ID-tyveriforsikring, gjerne innbakt i innboforsikringen, uten at de vet om det.
- 7.** Har du opplevd ID-tyveri på nett? Ta da kontakt med nettbutikken snarest.
- 8.** Har noen tatt over din e-postkonto eller konto i sosiale medier. Ta kontakt med Slettmeget.no. Her finner du også flere veiledere som kan hjelpe deg.

[Nettvett.no](https://nettvett.no) har flere detaljerte råd og lenker til de vanligste aktørene for videre hjelp.

* Den landsomfattende undersøkelsen er utført av Respons Analyse for NorSIS og Skatteetaten i perioden 5.-10. januar 2022. Det ble i alt gjennomført 1000 telefonintervjuer av et representativt utvalg av befolkningen over 18 år. Resultatene må tolkes innenfor feilmarginer på +/- 2-3 prosentpoeng for hovedfrekvensene.

**NORSK SENTER FOR
INFORMASJONSSIKRING**

Studievegen 2

2815 Gjøvik

Tlf. 40 00 58 99

post@norsis.no

www.norsis.no

Publisert: Mai 2022

Design: Nucleus AS

Foto: iStock

